

Umeå tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 138
90104 UMEÅ

Ärende: Diarienummer M 1666-11 Northland Resources Aktiebolags ansökan enligt miljöbalken om tillstånd för gruvverksamhet i Kaunisvaara (Tapuli och Sahavaara gruvor, Kaunisvaara anrikningsverk och Tapulinvuoma sanddeponering) i Pajala kommun, Norrbottens län.

Finsk svenska gränsälvscommissionen har bekantat sig med den i ärendet nämnda ansökan och ger följande utlåtande.

Northland Resources Aktiebolags gruvprojekt i Pajala kommun är ett mycket anmärkningsvärt industriellt projekt som påverkar Muonioälv och därför är det möjliga miljötillstånd som beviljas även ur kommissionens synvinkel mycket viktigt. Kommissionen betonar att tillståndet borde vara mycket omfattande och entydigt till sina tillståndsbestämmelser samt realistiskt att övervaka. Kommissionen fokuserar i sitt utlåtande inom sitt mandats gränser på faktorer som främst påverkar vattendragen inom dess verksamhetsområde. När projektets konsekvenser bedöms är det viktigt att jämföra dem med de krav som EU:s vattendirektiv ställer upp. Enligt direktivet får inga åtgärder försämra kvaliteten på det vattendrag som konsekvenserna riktar sig mot. Vattenområdet Torneälv-Muonioälv hör även till EU:s Natura 2000-program både i Sverige och i Finland. Projektet som nu behandlas påverkar vattendragens kvalitet och vattenmängder. Dessutom ökar projektet riskerna som riktar sig mot vattnen både kvalitativt och kvantitativt.

I ansökan beskrivs projektets vattenbalans relativt förenklat. I strukturernas mått och i uträkningen av vattenbalansen använder man en upprepningsanalys och den har granskats till exempel enligt regnmängder som faller en gång vart 20 år och en gång vart 100 år samt andra hydrologiska koefficienters konsekvenser. Det är dock skäl att märka att en upprepningsanalys baserar sig på antagandet att de miljöförhållanden som berör de hydrologiska faktorerna bevaras oförändrade under granskningsperioden. Så är det dock inte, utan på grund av den pågående klimatförändringen har det redan skett förändringar som gör en upprepningsanalys riskfylld. Därför är det viktigt att man använder en tillräckligt stor säkerhetskoefficient för måtten på strukturerna och i uträkningen av vattenbalansen. Det har förutspåtts att den årliga nederbörden skulle öka med hela 20 procent från nuvarande värden under den granskade perioden i Lappland. Dessutom kommer extrema fenomen gällande väder och regn enligt prognoserna att öka. Det ovan nämnda borde beaktas i alla gruvprojektets åtgärder som berör vattenmängderna.

Av de enskilda vattendragen riktas den relativt största förändringen mot Kaunisjärvi. Dess inflöde minskar till en fjärdedel av det nuvarande. I ansökan utvärderas att detta inte skulle ha några betydelser för sjöns läge. Ändå så ökar ett minskat flöde

märkbart den tid vattnet stannar i sjön och erfarenheterna visar att detta har en försämrande inverkan på sjöns vattenkvalitet. Kaunisjärvi har av vattenmyndigheten på basen av vattenkvaliteten klassificerats tillhöra god klass. När man granskar de vattenkvalitetsanalyser som finns tillhanda för sjön kan klassificeringen inte stämma. Dess näringshalter är mycket höga och uppenbarligen blir en märkbar del av vattenmassan syrelös i slutet av vintern. De ovan nämnda faktorerna försvarar inte sjöns klassificering till en god klass. Utan en realistisk kvalitetsklassificering är det inte möjligt att utvärdera ifall den ökade tiden vattnet stannar i sjön förändrar dess verkliga kvalitetsklass. Hur som helst borde detta utvärderas under processens gång.

På basen av projektet tvingas man tidvis att ta vatten från Muonioälv och tidvis måste man leda ut överskottsvatten i älven. Därför har man i projektet planerat bygga en ledning till Muonioälv. Ledningens placering i Muonioälv har inte motiverats i dokumentet. Trots det kan särskilt vattnen som leds till älven ha konsekvenser på den i Muonioälv lekande laxfiskens beteende och på livet för de laxynglingar som föds. Detta samband bör utredas och överskottsvattens möjliga konsekvenser på Muonioälvs värdefulla laxfiskestammar minimeras.

Det grävsta principiella problemet i ansökan är utvärderingen av konsekvenserna på vattenkvaliteten som uppstår i gruvprojektet. I alla fall jämförs gruvvattnens kvalitet med recipienternas naturliga variationer och de extremvärden som uppmätts. Eftersom gruvvattnens kvalitet ryms mellan extremvärdena konstaterar man att gruvvattnet inte har några skadliga konsekvenser. Detta är ett mycket ovanligt sätt att utvärdera möjliga konsekvenser. I Muonioälvens vattendrag varierar vattenkvaliteten och flödena naturligt rätt kraftigt inom ett år. Till exempel kan faktorerna som beskriver de mindre åarnas vattenkvalitet så som grumlighet, fast materia, organiskt ämne variera mycket kraftigt till och med inom ett dygn. Trots det kan man inte dra slutsatsen att det inte uppstår några konsekvenser för vattenkosystemet ifall en yttre verksamhet förändrar naturen så att den naturliga vattenkvalitetsfaktorns nivå för en viss årstid eller ett visst flöde ökar märkbart eller bestående, även om det sker inom extremgränserna. Därmed är ansökans granskningssynvinkel i utvärderingen av vattenkvalitetskonsekvenserna inte relevant, även om själva slutsatserna kan vara korrekta.

I ett möjligt tillstånd borde man ställa upp gränser för halterna av de viktigaste faktorerna för de vatten som leds till vattendragen, detta för att garantera att recipienterna bevaras i sina nuvarande kvalitetsklasser.

Matti Hepola
Finlands ordförande

Johan Antti
Sveriges ordförande

Kari Kinnunen
t.f. sekreterare